

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ ТЕРОРИЗМУ

Слухач магістратури Негода Д.О.

Науковий керівник: заступник начальника кафедри кримінального права НАВС, кандидат юридичних наук, доцент Кісілюк Е.М.

Міжнародна спільнота все більше переконується, що одним з найголовніших та найнебезпечніших ворогів людини і суспільства є тероризм. Проблема тероризму багато років залишається в центрі міжнародної уваги. Вона має складну соціальну та політичну природу. Різноманітність засобів скоєння терористичних актів перешкоджає його ефективній протидії. У зв'язку із зростанням національної значимості цієї проблеми необхідні дослідити заходи протидії такому явищу як національному, так і міжнародному аспектах. Події, що відбуваються останнім часом у світі та Україні, зокрема, свідчать про дуже загрозову, швидко прогресуючу модифікацію цього небезпечного злочину.

Терміни “тероризм” і “терор” стали широко вживатися з часів Французької буржуазної революції 1789-1794 рр. “Тероризм” у перекладі з латини означає “жах”, “страх”. У сучасній літературі існує понад сто визначень поняття “тероризм”, але всі вчені єдині у тому, що він є специфічною формою насильства, спрямованого проти невинних людей.

Об'єктом терористичних замахів є, з одного боку, люди як жертви посягань, а, з іншого - правопорядок, що існує у певній країні або у світі, у тому числі порядок управління, територіальна цілісність, політичний устрій.

Необхідність боротьби з тероризмом з часом не зменшується, а навпаки, - законодавче закріплення атитерористичної діяльності зараз досить актуальне, у зв'язку з чим Верховна Рада України прийняла Закон України "Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо запобігання тероризму". Внаслідок цих змін в Кримінальному кодексі України з'явилися чотири нових статті, які передбачають відповідальність за підготовку до вчинення терористичних актів, що виражається у втягненні та примушуванні особи до вчинення терористичного акту, публічні заклики до вчинення терористичного акту, створенні терористичної групи чи терористичної організації та сприяння вчиненню терористичного акту. Згодом до цих кримінально-правових норм долучилася ще одна, яка встановлює відповідальність за фінансування тероризму. Таким чином, на сьогоднішній день кримінальна відповідальність за злочини терористичного спрямування передбачена у шести статтях Кримінального кодексу України (ст.ст. 258-258-5).

Одним з напрямів удосконалення існуючого законодавства у боротьбі з тероризмом є врахування досвіду іноземних держав щодо застосування конвенцій і угод, а також імплементація норм міжнародного права в національне право України. Як бачимо, законодавство про боротьбу з тероризмом ще розвивається. А поскільки тероризм досить складна, злочинна, в основному, міжнародна діяльність, яку неможливо побороти лише одним нормотворенням, то варто сподіватися, що ці зміни у Кримінальному кодексі України не останні.

Існуючі на сьогодні норми заслуговують на позитивну оцінку, адже вони спрямовані на запобігання та попередження тероризму. До цього ст. 258 Кримінального кодексу України визначала, які суспільно-небезпечні діяння, що вже вчинені, є

терористичним актом, також передбачала відповідальність за створення терористичної групи чи терористичної організації, керівництво, участь у них, тобто ті дії, що вже відбулися. Таким чином, вона не мала превентивного, запобігаючого характеру. А саме такий характер повинен переважати в законодавстві про боротьбу з тероризмом. Адже, загальновідомо, щоб побороти якесь негативне явище чи вирішити проблему, потрібно усувати умови та причини, що призводять до цього.

Звичайно, не можна сказати, що дані статті повністю вирішують питання запобігання та попередження тероризму, але в тій частині, що стосується створення терористичної групи або організації, втягнення особи у вчинення терористичного акту або публічні заклики до такого, а також сприяння у вчиненні терористичного акту чи фінансування тероризму, то відповідальність за такі діяння вже передбачена в нормах Кримінального кодексу України. Ці статті дають можливість запобігати злочинним проявам щодо підготовки і вчинення терористичного акту. Цим самим зменшується ймовірність загибелі людей, заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків.

Діючий Кримінальний кодекс України містить в Особливій частині ще й інші норми, які так чи інакше передбачають кримінальну відповідальність за терористичні прояви: ст.112 “Посягання на життя державного чи громадського діяча”; ст.147 “Захоплення заручників”; ст.194 “Умисне знищення або пошкодження майна”; ст.257 “Бандитизм”; ст.261 “Напад на об’єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення”; ст.270-1 “Умисне знищення або пошкодження об’єктів житлово-комунального господарства”; ст.278 “Угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна”. Але всі вони містяться у різних розділах Кодексу. Зважаючи на загострення проблеми тероризму, доцільно внести зміни до КК України і узагальнити його норми щодо протидії тероризму.

Проте, щоб усунути причини та умови, які сприяють розгортанню терористичної діяльності на українському ґрунті, необхідні зміни не лише в кримінальному законодавстві, і, загалом, не лише законодавчі зміни. Вирішувати потрібно питання, пов'язані з тероризмом, потрібно також у сферах соціального життя, політичних структурах, у релігійному середовищі, в етнічних протиріччях, в інформаційному просторі, у міжнародних стосунках. Вже на основі цього варто формулювати або ж змінювати норми у відповідних галузях права.